

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra): Aansluitingsovereenkomst VNG en volgerschap Cao Gemeenten

Inleiding

U krijgt deze brief omdat uw organisatie volgens onze informatie de CAR-UWO toepast. Op 1 januari 2020 treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking. Met ingang van die datum treedt de Cao Gemeenten in de plaats van de CAR-UWO. Met deze brief vragen wij u of uw organisatie na 1 januari 2020 een aansluitingsovereenkomst met de VNG wil, en daarmee de verplichting wil aangaan om na 1 januari 2020 de Cao Gemeenten toe te passen.

Wilt uw organisatie vanaf 1 januari 2020 een aansluitingsovereenkomst met de VNG voor de Cao Gemeenten? Stuur dan een e-mail naar:

aansluiting@vng.nl

Onder vermelding van:

- Naam organisatie
- Contactpersoon
- E-mailadres
- Telefoonnummer
- Postadres

De VNG stuurt de organisatie dan de benodigheden voor de aansluitingsovereenkomst.

De aansluitingsovereenkomst geldt vanaf de inwerkingtreding van de Wnra. De beoogde inwerkingtreddingsdatum van de Wnra is 1 januari 2020.

Wat houdt de aansluitingsovereenkomst in

De aansluitingsovereenkomst houdt het volgende in:

- De organisatie verplicht zich om vanaf 1 januari 2020 de Cao Gemeenten toe te passen.
- De organisatie heeft bij een ledenraadpleging over inzet en resultaat van het cao-overleg een adviserende stem.
- De aansluitingsovereenkomst geldt voor onbepaalde tijd.
- De organisatie kan de aansluitingsovereenkomst opzeggen minimaal zes maanden vóór het aflopen van de lopende cao. Een organisatie die de aansluitingsovereenkomst later opzegt, is gedurende de looptijd van de volgende cao nog verplicht die toe te passen.
- De Cao Gemeenten bevat een lijst met organisaties met een aansluitingsovereenkomst.

Waarom een aansluitingsovereenkomst

Een aansluitingsovereenkomst biedt de volgende voordelen:

- Het voorkomt dat het overgangsrecht van de Wnra van toepassing wordt op de arbeidsrelatie met uw werknemers. Het overgangsrecht betekent dat de huidige rechtspositie wordt omgezet in een soort ondernemings-cao en de werkgever overlappende en conflicterende bepalingen uit zowel het ambtenarenrecht als het burgerlijk recht moet toepassen.
- De organisatie hoeft niet zelf met de vakbonden te onderhandelen over (aansluiting bij) een cao.
- De organisatie kan dezelfde arbeidsvoorwaarden blijven toepassen als gemeenten.
- In de cao zelf wordt voor alle betrokken partijen duidelijk vastgelegd dat de cao gemeenten voor uw organisatie geldt.

Situatie tot 1 januari 2020: CAR-UWO en aansluitingsovereenkomst

De VNG maakt afspraken met de vakbonden over arbeidsvoorwaarden voor de gemeentelijke sector. Die afspraken staan in de CAR-UWO.

Binnen de gemeentelijke sector onderscheiden we verschillende soorten werkgevers:

1. Gemeenten. Gemeenten zijn als lid van de VNG statutair verplicht om de CAR-UWO toe te passen.
2. Organisaties die een aansluitingsovereenkomst met de VNG hebben. Organisaties die geen gemeenten zijn, kunnen geen lid van de VNG worden en zijn daarom ook niet statutair verplicht om de CAR-UWO toe te passen. Die organisaties kunnen een aansluitingsovereenkomst met de VNG sluiten. Met deze aansluitingsovereenkomst gaat een organisatie de verplichting aan om de CAR-UWO toe te passen. Er zijn zo'n 150 organisaties met een aansluitingsovereenkomst met de VNG.
3. Organisaties die geen aansluitingsovereenkomst met de VNG hebben maar wel de CAR-UWO toepassen. Hieronder vallen ook de organisaties die de rechtspositieregeling toepassen van de gemeente waarin ze zijn gevestigd.

Situatie na 1 januari 2020

Op 1 januari 2020 treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking. De rechtspositie van ambtenaren wordt dan niet meer geregeld in de Ambtenarenwet en de daarop gebaseerde rechtspositieregeling maar in het Burgerlijk Wetboek en de van toepassing zijnde cao. Dit betekent dat alle afspraken op het gebied van arbeidsvoorwaarden en arbeidsvoorwaardenvorming, opnieuw moeten worden vastgelegd.

Vanaf 1 januari 2020 geldt het volgende:

- De VNG sluit arbeidsvoorwaardenakkoorden die bindend zijn voor alle leden (gemeenten) van de VNG. Dit heeft de buitengewone algemene ledenvergadering op 1 december 2017 besloten.

- De VNG biedt andere organisaties in de gemeentelijke sector een aansluitingsovereenkomst aan. De organisaties die deze aansluitingsovereenkomst hebben, worden met naam opgenomen in de nieuwe cao.
- De CAR-UWO vervalt en in plaats daarvan komt een nieuwe Cao Gemeenten. De Cao Gemeenten bevat dezelfde rechten en plichten als de CAR-UWO. Dit heeft de VNG afgesproken met de vakbonden.
- De Cao Gemeenten werkt direct. Gemeenten en andere gemeentelijke organisaties hoeven deze niet langer te verwerken in een eigen rechtspositieregeling. Dit volgt uit de Wet cao, die vanaf 1 januari 2020 ook voor gemeenten geldt.

Het bestuur van uw organisatie bepaalt of uw organisatie de Cao Gemeenten volgt. Dat is net als nu. Wel streeft de VNG ernaar, dat alle organisaties die nu de CAR-UWO toepassen, vanaf 1 januari 2020 de Cao Gemeenten toepassen.

Voordelen van de aansluitingsovereenkomst

Vanaf 1 januari heeft uw organisatie, net als nu, de keuze om de Cao Gemeenten wel of niet toe te passen. Deze keuze kan belangrijke gevolgen hebben.

Voorkomen ontstaan ondernemings-cao

Op 1 januari 2020 vervallen de lokale rechtspositieregelingen die zijn vastgesteld op grond van de huidige Ambtenarenwet. Werkgevers die op 1 januari 2020 niet zijn gebonden aan-, of aangesloten bij een cao vallen onder het overgangsrecht dat is geregeld in de Ambtenarenwet 2017 (artikel 17). In dat geval wordt de op 31 december 2019 geldende rechtspositieregeling omgezet in een ondernemings-cao.

Een cao conform de Wet cao is een overeenkomst tussen een werkgever of werkgeversvereniging en een of meerdere vakbonden. Bij alternatieven zoals overeenkomsten met individuele werknemers of afspraken met een ondernemingsraad, treedt wel het overgangsrecht van de Wnra in werking.

Uit gesprekken in de sector, met vertegenwoordigers van gemeenten en van andere gemeentelijke organisaties, concludeert de VNG dat geen enkele werkgever het zo ver wil laten komen dat het overgangsrecht in werking treedt.

Binding via lidmaatschap of algemeen verbindend verklaring is niet mogelijk

De VNG kan organisaties die geen gemeente zijn, *niet* aan de cao binden via lidmaatschap of met een verzoek tot algemeen verbindend verklaring van de cao (AVV) aan de minister van SZW. Voor deze manieren van binding geldt als voorwaarde dat een organisatie lid is, of lid kan worden van de VNG. Het lidmaatschap bij de VNG is voorbehouden aan gemeenten.

Aansluiting bij Cao Gemeenten

De VNG en de vakbonden hebben afgesproken dat de nieuwe Cao Gemeenten er op 1 januari 2020 is. Organisaties die geen gemeente zijn, zijn niet op voorhand gebonden aan die cao. Zij

kunnen zich wel via de VNG aansluiten bij de Cao Gemeenten, zich aansluiten bij een andere cao of zelf een cao sluiten. Voor aansluiting bij een andere cao of voor een eigen cao, is medewerking van vakbonden nodig.

De VNG en de vakbonden hebben de verwachting dat gemeentelijke organisaties die nu de CAR-UWO toepassen, vanaf 1 januari 2020 de Cao Gemeenten toepassen. De bonden hebben toegezegd daar - zo nodig - ook aan mee te willen werken om zodoende versnippering van de sector over andere cao's tegen te gaan. De VNG acht het onwaarschijnlijk dat de vakbonden mee zullen werken met aansluiting bij een andere cao of het sluiten van een ondernemings-cao.

Volgen van gemeentelijke arbeidsvoorwaarden

Uit meerdere gesprekken in de sector concludeert de VNG dat vrijwel alle gemeentelijke organisaties vanaf 1 januari 2020 de Cao Gemeenten willen toepassen. Gemeentelijke organisaties die nu de CAR-UWO toepassen, doen dat omdat zij willen dat hun medewerkers dezelfde arbeidsvoorwaarden hebben als medewerkers van gemeenten. De Wnra zal dat niet veranderen.

Duidelijkheid voor alle partijen

De VNG en de vakbonden hebben afgesproken dat de Cao Gemeenten vanaf 1 januari 2020 een lijst bevat van alle gemeentelijke organisaties die zich hebben aangesloten bij de VNG. Op die wijze is het voor alle bij de cao betrokken partijen — VNG, vakbonden, werkgever en werknemers — duidelijk welke cao geldt.

Kanttekening bij de aansluitingsovereenkomst

In vergelijking met *binding door lidmaatschap* kleeft er één belangrijk nadeel aan de aansluiting bij een cao en dat betreft de afwijking van driekwardwingend recht. Daarbij gaat het om het afwijken van bepalingen in wetten, dat alleen in een cao kan worden geregeld. Voor werkgevers die niet via lidmaatschap van een werkgeversvereniging aan een cao zijn gebonden, is het niet zeker dat zij dergelijke bepalingen mogen toepassen. De jurisprudentie geeft daarover geen uitsluitel. In zo'n situatie zou het dus zo kunnen zijn dat een werkgever niet die de cao-bepaling kan toepassen maar de wettelijke-bepaling waarvan wordt afgeweken. De CAR-UWO kent nu één zo'n bepaling: over de loondoorbetaling bij kortdurend zorgverlof. Het is echter niet uitgesloten dat de Cao Gemeenten in de toekomst meer van dat soort bepalingen kent.

Aansluitingen in de toekomst

De VNG vindt het belangrijk dat zo snel mogelijk duidelijk is welke organisaties vanaf 1 januari 2020 onder de Cao Gemeenten vallen. Onder andere om die reden heeft de VNG ervoor gekozen om binding (van gemeenten) en aansluiting (van niet-gemeenten) zoveel mogelijk voort te zetten op de huidige manier. Dit biedt op de korte termijn maximale duidelijkheid voor VNG, vakbonden, werkgevers en werknemers.

Op 1 november stellen VNG en de vakbonden de tekst van de nieuwe Cao Gemeenten vast. Daarna leggen de de VNG en de vakbonden de tekst voor aan hun leden. Als de leden van de VNG en de leden van de vakbonden met de tekst instemmen, kan de Cao Gemeenten op 1 januari

2020 ingaan. Organisaties die op **15 oktober** een aansluitingsovereenkomst hebben gesloten, worden opgenomen in de lijst met volgers. Die organisaties kunnen bij de ledenraadpleging een adviserende stem uitbrengen.

Bij de VNG is bekend dat veel werkgevers van gemeentelijke organisaties de aansluitingsovereenkomst suboptimaal vinden, en de voorkeur geven aan binding via lidmaatschap of algemeen verbindend verklaring. Omdat lidmaatschap bij de VNG is voorbehouden aan gemeenten, zijn dit echter geen opties. Wel zal de VNG andere mogelijkheden verkennen waarmee ook gemeentelijke organisaties, anders dan gemeenten, directer aan de cao gebonden kunnen worden. Maar andere mogelijkheden zullen niet worden aangeboden vóór 1 januari 2020.